

УДК 338.47:656.61

JEL M21

DOI 10.31375/2226-1915-2018-3-66-78

**СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ КОМПАНІЇ
ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО ОЦІНКИ**

Н.Г. Гребенник

к.е.н., доц. кафедри «Підприємництво та туризм»

nataly.grebennyk@gmail.com

Т.В. Буць

магістр спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

tserbina09@gmail.com

Одеський національний морський університет, м. Одеса, Україна

***Анотація.** В статті досліджене співвідношення ресурсного та економічного потенціалів підприємств. Економічний потенціал підприємства найчастіше розкривається в процесі дослідження сукупності характеристик: реальні ресурси підприємства, можливі потенційні резерви, здатність до використання потенціалу, рівень і результати його реалізації. Визначені та ретельно описані основні предметні складові економічного потенціалу транспортно-експедиторської компанії з врахуванням галузевих особливостей. До їх числа слід віднести: виробничий, фінансовий, трудовий, ринковий, організаційно-інформаційний, інноваційний та логістичний потенціали транспортно-експедиторської компанії. Розглянуті підходи до оцінки економічного потенціалу транспортно-експедиторської компанії: ресурсний, структурний та цільовий. Наведено, що в транспортно-експедиторській діяльності є свої особливості у визначенні економічного потенціалу, які викликані характером виробничого процесу і особливостями продукції компанії.*

Проведене дослідження показало, що універсальної методики визначення величини або рівня економічного потенціалу ТЕК немає. В роботі пропонується проаналізувати виробничий, фінансовий, трудовий, ринковий, організаційно-інформаційний, інноваційний та логістичний потенціали ТЕК. Дослідження стану та структури цих складових дозволить зробити висновок про стан та ефективність використання економічного потенціалу ТЕК та оперативно визначати внутрішні можливості і слабості компанії, виявляти сховані резерви з метою підвищення ефективності її діяльності на ринку транспортних послуг.

***Ключові слова:** економічний потенціал, транспортно-експедиторська компанія, предметні складові економічного потенціалу підприємства.*

СОСТАВЛЯЮЩИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ТРАНСПОРТНО-ЭКСПЕДИТОРСКОЙ КОМПАНИИ И ПОДХОДЫ К ЕГО ОЦЕНКЕ

Н.Г. Гребенник

к.э.н., доц. кафедры «Предпринимательство и туризм»

nataly.grebennyk@gmail.com

Т.В. Буць

магистр специальности «Предпринимательство, торговля и биржевая деятельность»

Одесский национальный морской университет, г. Одесса, Украина

Аннотация. В статье исследовано соотношение ресурсного и экономического потенциалов предприятий. Экономический потенциал предприятия чаще всего раскрывается в процессе исследования совокупности характеристик: реальные ресурсы предприятия, возможные потенциальные резервы, способность к использованию потенциала, уровень и результаты его реализации. Определены и подробно описаны основные предметные составляющие экономического потенциала транспортно-экспедиторской компании с учетом отраслевых особенностей. К их числу следует отнести: производственный, финансовый, трудовой, рыночный, организационно-информационный, инновационный и логистический потенциалы транспортно-экспедиторской компании. Рассмотрены подходы к оценке экономического потенциала транспортно-экспедиторской компании: ресурсный, структурный и целевой. Показано, что в транспортно-экспедиторской деятельности есть свои особенности в определении экономического потенциала, вызванные характером производственного процесса и особенностями продукции компании.

Проведенное исследование показало, что нет универсальной методики определения величины или уровня экономического потенциала ТЭК. В работе предлагается проанализировать производственный, финансовый, трудовой, рыночный, организационно-информационный, инновационный и логистический потенциалы ТЭК. Исследование состояния и структуры этих составляющих позволит сделать вывод о состоянии и эффективности использования экономического потенциала ТЭК и оперативно определять внутренние возможности и слабости компании, выявлять скрытые резервы с целью повышения эффективности ее деятельности на рынке транспортных услуг.

Ключевые слова: экономический потенциал, транспортно-экспедиторская компания, предметные составляющие экономического потенциала предприятия.

DC 338.47:656.61

JEL M21

DOI 10.31375/2226-1915-2018-3-66-78

ECONOMIC POTENTIAL'S COMPONENTS OF FREIGHT FORWARDING COMPANY AND APPROACHES TO ITS EVALUATION

N.G. Grebennyk

PhD, docent, docent of Department «Entrepreneurship and tourism»

T.V. Buts

master of the specialty «Business, trade and exchange activities»

Odessa National Maritime University, Odessa, Ukraine

Abstract. *The article examines the relationship between the resource and economic potentials of an enterprise. The economic potential's components of the freight forwarding company are determined taking into account industry specifics. The approaches to the assessment of the economic potential of a freight forwarding company are considered.*

The economic potential of the enterprise is most often disclosed in the process of studying the aggregate of characteristics: real resources of the enterprise, potential reserves, ability to use the potential, level and results of its implementation.

To determine the economic potential of the freight forwarding company, it is necessary to evaluate all its components. The paper proposes to analyze the production, financial, labor, market, organizational and informational, innovative and logistic potential of the forwarding company. Investigation of the state and structure of these components will make it possible to conclude on the state and efficiency of using the economic potential of the freight forwarding company and will allow to quickly identify internal opportunities and weaknesses of the company, to detect hidden reserves in order to increase its efficiency in the market of transport services.

In transport-forwarding activity there are its features in determining the economic potential, which are caused by the nature of the production process and features of the company's products. The distinguishing features of the production process at the company include: intangible nature of freight forwarding services; impossibility to store, accumulate products (services) of the forwarding company in anticipation of a better market situation; the moment of production of the service coincides with the moment of consumption.

To assess the economic potential of an enterprise, various approaches are used: a resource approach, a structured approach and a target approach.

In the future, it is planned to explore a system of indicators for assessing the economic potential of the freight forwarding company in its separate components.

Keywords: *economic potential, freight forwarding company, the economic potential's components of the of the enterprise.*

Постановка проблеми. Вітчизняні транспортно-експедиторські компанії функціонують в умовах постійно зростаючої конкуренції, що викликано змінами у зовнішньому середовищі. Вони вимушені постійно інвестувати в розвиток та удосконалювати свою діяльність, а можливість втрати найбільш кваліфікованих кадрів може стати об'єктивною причиною недостатньої конкурентоспроможності компанії на ринку.

Транспортно-експедиторська компанія (ТЕК) надає послуги з орга-

нізації та забезпечення перевезень експортних, імпортних, транзитних або інших вантажів за договором транспортного експедирування [1].

За різними оцінками на сьогодні в Україні функціонує більше 500 транспортно-експедиторських компаній.

Перелік видів послуг, які надаються такими компаніями постійно змінюється. Більшість ТЕК поряд з організацією здійснюють і безпосередньо перевезення вантажів, наприклад, перевезення контейнерів влас-

ним автотранспортом. Також на сьогодні транспортно-експедиторська діяльність практично неможлива без надання логістичних та брокерських послуг.

Розширення видів діяльності та постійно зростаюча кількість ТЕК на ринку викликає необхідність впровадження в господарську практику сучасного економічного інструментарію аналізу та оцінки роботи підприємства. Одним з найперспективніших напрямів в цій області є методики визначення та аналізу економічного потенціалу підприємства з врахуванням специфіки галузі функціонування.

Огляд останніх досліджень і публікацій. В багатьох працях досліджується зміст та різновиди потенціалу підприємства. Деякі роботи присвячені змісту поняття ресурсний потенціал, при аналізі якого досліджують ресурси підприємства [2-5]. При цьому, різні автори виділяють різні характерні риси ресурсів. Зокрема, в роботі [6] ресурсний потенціал характеризується як сукупність наявних у розпорядженні підприємства ресурсів (земельні, трудові, матеріальні). Інші автори в роботі [7] акцентують увагу на системному характері потенціалу, тобто визначають ресурсний потенціал як взаємозалежну сукупність матеріально-речовинних, енергетичних, інформаційних засобів, а також працівників, які використовують їх у господарській діяльності.

Більшість вчених визначають, що поняття економічного потенціалу значно ширше за ресурсний і при оцінці роботи компанії величина економічного потенціалу є найбільш показовою. В роботах [8] пропонується під економічним потенціалом підпри-

ємства розуміти систему, яка включає в себе сукупність кадрових, фінансових, виробничих, інноваційних, інформаційних та ін. потенціалів (можливостей), які спрямовані на забезпечення довгострокового економічного розвитку підприємства на основі прийнятих до реалізації стратегій.

Різноманітність визначень поняття потенціал підприємства викликала появу значної кількості методичних підходів до оцінки економічного потенціалу компаній. В роботі [9] ретельно описані принципи, концепції та методи оцінки економічного потенціалу промислового підприємства.

В роботі [10] вказується, що для оцінки економічного потенціалу підприємства необхідно використовувати системний підхід до процесу планування і пропонується перелік логічно взаємопов'язаних кроків, які дозволяють створити інтегровану систему прийняття рішень.

На сьогоднішній день існує чимало методик оцінювання потенціалу підприємства, в основі яких лежать різноманітні математичні, графічно-аналітичні моделі, матричні, логічні та лінгвістичні методи тощо [11]

При оцінці пропонується використання як кількісних, так і якісних методів. Зокрема, в роботі [8] наведені фактори, які впливають на економічний потенціал промислового підприємства. Вказується, що ці фактори можна проаналізувати графічним методом аналізу причинно-наслідкових зв'язків із застосуванням схеми Ісікава, яку іноді називають «риб'ячий скелет» (Fishbone Diagram).

Всі автори зазначають важливість дослідження складових потен-

ціалу, до яких зазвичай відносять наступні: виробничий потенціал; фінансовий потенціал; ринковий потенціал; інноваційний потенціал; організаційно-інформаційний потенціал; трудовий потенціал тощо.

Аналіз робіт, присвячених дослідженню економічного потенціалу підприємств, які функціонують в сфері транспортування вантажів, виявив ще одну важливу складову – логістичний потенціал. На наш погляд це дуже важлива складова економічного потенціалу саме для транспортно-експедиторських компаній. Це підкреслює необхідність врахування галузевих особливостей при аналізі та оцінці економічного потенціалу ТЕК.

Задачі дослідження. Метою цієї статті є виявлення та дослідження всіх складових економічного потенціалу транспортно-експедиторської компанії та визначення основ їх оцінки в сучасних умовах функціонування в морській галузі України.

Основний матеріал дослідження. Транспортно-експедиторська компанія – це організація-посередник у сфері перевезень від відправника до одержувача вантажу. До складу основних завдань ТЕК відносяться:

- розробка оптимального маршруту і вибір видів транспорту;
- підготовка та укладання договору на перевезення вантажу;
- забезпечення відправки і прийому вантажу;
- інформування клієнта на етапах просування його вантажу.

Також є додаткові послуги, до складу яких слід віднести:

- отримання необхідних для експорту-імпорту документів;
- митні та брокерські операції;
- оплата мита, зборів та страхування;
- сортування та маркування вантажів;
- логістичні послуги;
- складування / зберігання вантажу і багато інших, які вказані в договорі між ТЕК та клієнтом.

Економічний потенціал підприємства найчастіше розкривається в процесі дослідження сукупності характеристик: реальні ресурси підприємства, можливі потенційні резерви, здатність до використання потенціалу, рівень і результати його реалізації (рис. 1).

Оцінка економічного потенціалу неможлива без використання кількісних і якісних методів. До таких методів оцінки потенціалу можна віднести наступні: ситуаційний аналіз, портфельний аналіз, анкетування, опитування працівників організації за спеціальними методиками (діагностичні інтерв'ю), колективні методи роботи, експертні оцінки, математичні методи (аналіз трендів, факторний аналіз, розрахунок середніх показників, спеціальних коефіцієнтів та ін.) тощо.

Результат оцінки економічного потенціалу може бути представлений у вигляді інтегрального показника, який ілюструє стан розвитку системи. При цьому необхідно виявити і систематизувати максимально можливу кількість факторів, що впливають на підприємство.

*Рис. 1. Сукупність характеристик
для дослідження економічного потенціалу підприємства*

Дослідження економічного потенціалу проводяться в рамках класичних методик. Причина різноманіття підходів до оцінки економічного потенціалу міститься в наявності багатьох різних трактуваннях категорії «економічний потенціал».

Звичайно під економічним потенціалом підприємства пропонується розуміти його здатність забезпечувати своє довгострокове функціонування і досягнення стратегічних цілей на основі використання системи наявних ресурсів.

Як зазначалося вище, поряд з терміном «економічний потенціал» в економічній літературі широко використовується поняття – «ресурсний потенціал». В рамках натурально-речовинного аспекту вивчення ресурсів, іноді важко визначити розходження цих категорій. Тим більше, що

за формою одиниці виміру ресурсний і економічний потенціали тотожні. Разом з тим, внутрішній зміст цих категорій зовсім різний. Вважається, що економічний потенціал ширше ресурсного, оскільки він характеризується не тільки наявністю самих ресурсів, але і їх ефективним використанням. В свою чергу ресурсний потенціал є основою економічного. Ресурсний потенціал не включає у свою структуру технологічні, організаційні і економічні зв'язки, які в транспортно-експедиторській діяльності є визначальними.

Цей факт виводить на перший план питання дослідження переліку та змісту складових економічного потенціалу. Проведене дослідження дозволило виділити основні предметні складові економічного потенціалу саме ТЕК (рис. 2).

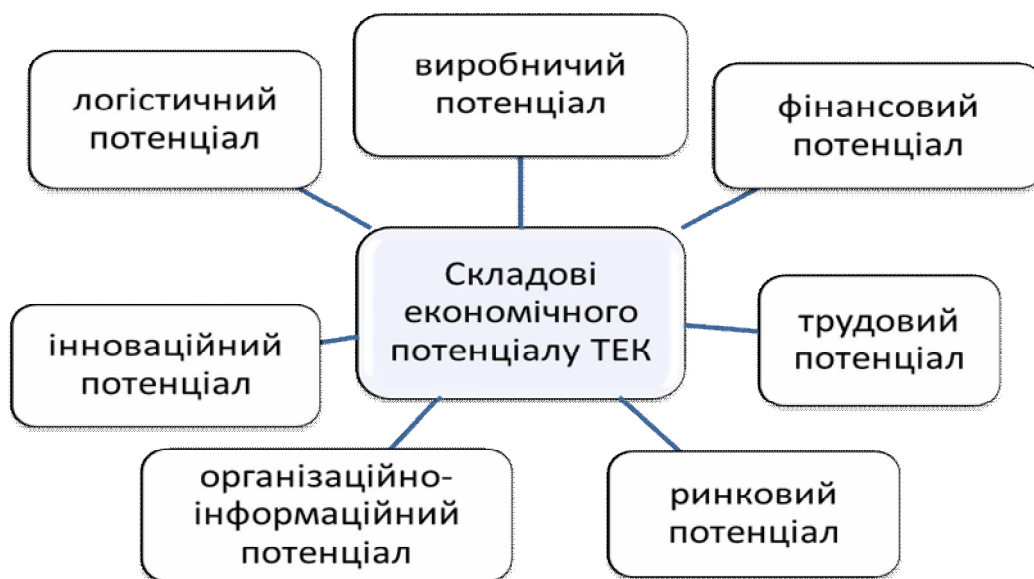

Рис. 2. Предметні складові економічного потенціалу ТЕК

Розглянемо основні предметні складові економічного потенціалу транспортно-експедиторської компанії:

1) виробничий потенціал – це сукупність вартісних і натурально-речовинних характеристик матеріально-технічної бази, що виражається в потенційних можливостях здійснювати транспортно-експедиторську діяльність відповідного рівня і якості в необхідному обсязі: виробничі потужності, які необхідні для виконання завдань клієнтів (вантажовласників) з організації та здійснення перевезення вантажів; перевізні спроможності транспортних засобів компанії; площа, місткість та обладнання складських приміщень; потужності перевантажувального устаткування; кваліфікаційні характеристики виробничого персоналу компанії тощо;

2) фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, здатних забезпечити прибутковість, лік-

відність, платоспроможність ТЕК, характеризує потенційні інвестиційні можливості та інвестиційну привабливість. На відміну від фінансових ресурсів фінансовий потенціал – це передумова руху і його динаміки за рахунок не лише наявних ресурсів, а й невикористаних (потенційних) можливостей (резервів). Основна системотворча й водночас відмінна риса фінансового потенціалу полягає в переважному впливі внутрішніх і зовнішніх нереалізованих можливостей;

3) трудовий потенціал – інтегральна здатність колективу підприємства до ефективної трудової професійної діяльності, результатом якої є новостворені духовні та матеріальні цінності: сукупностей і можливостей працівників компанії забезпечувати ефективне виконання завдань клієнтів (вантажовласників) в рамках здійснення транспортно-експедиторської діяльності. Трудовий потенціал і механізм його

формування характеризується кількісними і якісними факторами, тобто може розглядатись як соціально-економічна, так і обліково-статична категорія;

4) ринковий потенціал – комплекс можливостей і досягнень, що забезпечують конкурентну перевагу і виконання поставлених цілей: потенційний попит на сучасні різноманітні транспортно-експедиторські послуги, що знаходить відображення у показнику – частка ринку компанії; відповідність тенденціям ринку транспортних послуг; взаємодія ТЕК з ринком факторів виробництва та ринком праці. Ринковий потенціал є максимально можливим обсягом транспортно-експедиторських послуг при даному рівні забезпеченості ресурсами і є мірою використання виробничого потенціалу, а величина виробничого потенціалу ТЕК зумовлює його конкурентоспроможність на транспортному ринку, яка характеризує здатність (фактичну та потенційну) надавати транспортно-експедиторські послуги, які за своїми ціновими і іншими якостями в комплексі найбільш привабливі для вантажовласників, ніж послуги інших ТЕК;

5) організаційно-інформаційний потенціал – це сукупність можливостей, засобів і інструментів, які з'являються у ТЕК із застосуванням механізмів адаптивного організаційного розвитку в умовах функціонування на ринку транспортних послуг. Ця складова характеризує не поточну, а перспективну результативність, що накопичується поступово протягом певного часу. Вона характеризує можливість управління ресурсами ТЕК на певних етапах його розвитку з метою ефективної взаємодії з ринком

транспортних послуг: база даних клієнтів (вантажовласників); сучасне інформаційне забезпечення; сукупність сучасних методик та інструментів, які з'являються у ТЕК із застосуванням механізмів адаптивного організаційного розвитку в умовах ринку транспортних послуг;

6) інноваційний потенціал – це сукупність наявних інтелектуальних, технологічних, науково-виробничих ресурсів з відповідним їх матеріально-технічним забезпеченням, які здатні продукувати нові знання та ефективний механізм комерціалізації останніх. Важливою складовою будь-якої інновації є інноваційний потенціал, тому кожному суб'єкту господарювання необхідно знати теоретичні основи, закономірності процесу формування, структуру, джерела зростання, методи оцінки й напрями ефективного використання такого потенціалу. Значна частка інноваційного потенціалу ТЕК пов'язана не з виробничою складовою, як у більшості виробничих підприємств, а з організаційно-інформаційним потенціалом;

7) логістичний потенціал – це сукупність ресурсів, які забезпечують здатність ТЕК до ефективного здійснення логістичної складової транспортно-експедиторської послуги, і можливість для досягнення поставлених цілей з оптимальними витратами. Кожна ТЕК має свою спеціалізацію, що окреслює коло завдань, які вона виконує на замовлення клієнта. Наприклад, організація та здійснення перевезення небезпечних вантажів має багато своїх особливостей, обмежень та умов. Внаслідок чого це може виконати не кожна ТЕК, тому від компаній вимагається високий

рівень професіоналізму та спостерігається вузька спеціалізація.

Іноді в межах оцінки логістичного потенціалу компанії розглядають переміщення персоналу, тобто перевезення співробітників, розміщення їх в службових приміщеннях. Це вкрай актуально для великих промислових підприємств, де задіяна велика кількість працівників. Для невеликих ТЕК цей фактор не є вирішальним.

Оцінювати логістичний потенціал необхідно з врахуванням виду логістичної діяльності (транспортна логістика, складська логістика тощо),

окремих складових загального ланцюга логістичної системи. Саме це і створює сутнісну основу для конкретизації оціночних критеріїв складових логістичного потенціалу та їх інтеграції.

Такий підхід до розкриття сутності «логістичного потенціалу» особливо потрібен, коли мова йде про ТЕК як складову макроекономічних логістичних систем.

Для оцінки економічного потенціалу підприємства використовують різні підходи. Найбільш розповсюджені наведені на рис. 3.

Рис. 3. Зміст основних підходів до оцінки економічного потенціалу ТЕК

Ресурсний підхід полягає в оцінці економічного потенціалу компанії як суми натуральних і вартісних оцінок ресурсів, що у неї є. Кожен вид ресурсу привносить свій внесок у господарську діяльність. Тим паче

потенціал є системою, в якій всі елементи взаємопов'язані і здійснюють взаємний вплив один на одного. Тому орієнтуватися тільки на те, що чим більше ресурсів, тим краще, неможна.

Цю ситуацію вирішує структурний підхід, який міститься у визначенні раціональної структури потенціалу підприємства, виходячи із стандартів та норм, заданих передовими технологіями і організацією робіт в галузі. Зокрема, у наданні класичних транспортно-експедиторських послуг в основному задіяні трудові та організаційно-інформаційні ресурси. Тому, якщо в структурі транспортно-експедиторської компанії більша частка приходить на, наприклад, виробничі ресурси, то це повинно викликати питання. Тому що організація перевезень вантажів не є фондоемним процесом. Цей підхід до оцінки економічного потенціалу ТЕК дозволяє врахувати галузеві особливості. Зрозуміло, що для кожного виду діяльності потрібні відповідні ресурси. Тому наявність просто значної кількості абияких ресурсів не свідчить про високий рівень економічного потенціалу компанії.

Третій підхід у визначенні економічного потенціалу підприємства називається цільовим (або результативним). За його допомогою потенціал визначається як рівень відповідності окремих його складових ідеальному уявленню, вираженому, наприклад, в «дереві цілей». Цей підхід дозволяє визначити можливість компанії в досягненні її цілей та отриманні запланованих результатів. В транспортно-експедиторській діяльності є свої особливості у визначенні економічного потенціалу, які викликані характером виробничого процесу і особливостями продукції ТЕК. До відмінних рис виробничого процесу на ТЕК відносять:

- нематеріальний характер транспортно-експедиторської послуги;

- неможливість зберігати, накопичувати продукцію (послуги) ТЕК в очікуванні кращої ринкової ситуації;

- момент виробництва послуги співпадає з моментом споживання.

Виходячи з цього, визначення рівня економічного потенціалу краще робити за допомогою цільового підходу, який спрямований на визначення відповідності наявного потенціалу поставленим цілям підприємства. Для досягнення високої ефективності використання економічного потенціалу підприємства необхідна чітка взаємодія трьох складових: ресурси, діяльність персоналу, управління [12].

Ресурси підрозділяються на: трудові; фінансові; інформаційні; матеріальні.

Діяльність персоналу полягає в: виробничій (перевезення, тощо); комунікаційній (взаємодія з ринком транспортних послуг); фінансовій (управління грошовими потоками).

Управління виконує наступні функції: планування, організація, мотивація, координація і контроль.

Висновки. Проведене дослідження показало, що універсальної методики визначення величини або рівня економічного потенціалу ТЕК немає. В статті був розглянутий зміст ресурсного потенціалу та його співвідношення з таким поняттям, як економічний потенціал підприємства.

Ресурсний потенціал є основою його економічного потенціалу і відображає його потенційні можливості. Економічний потенціал передбачає реалізацію потенційних можливостей, яка виражена у досягненні еко-

номічного ефекту. Тобто економічний потенціал є інтегральною оцінкою потенційних можливостей підприємства, які містяться в його ресурсному потенціалі, і реалізації його для досягнення економічного ефекту. Економічний потенціал ТЕК характерний не тільки наявністю ресурсів, але й організацією їх використання, оскільки деякі підприємства, які мають однакові ресурси, відрізняються ефективністю їх використання. Як наслідок – економічний потенціал вище у того підприємства, яке більш ефективно використовує свої можливості. Для визначення економічного потенціалу ТЕК необхідно оцінити всі його складові. В роботі пропонується про-

аналізувати виробничий, фінансовий, трудовий, ринковий, організаційно-інформаційний, інноваційний та логістичний потенціали ТЕК. Дослідження стану та структури цих складових дозволить зробити висновок про стан та ефективність використання економічного потенціалу ТЕК та дозволить оперативно визначати внутрішні можливості і слабості компанії, виявляти сховані резерви з метою підвищення ефективності її діяльності на ринку транспортних послуг. В подальшому планується дослідити систему показників для оцінки економічного потенціалу ТЕК за його окремими складовими.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність». Редакція від 03.08.2012 р. Редакція від 03.08.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15>
2. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
3. Гребенник Н.Г. Понятіе, структура и оценка экономического потенциала малого предприятия морского транспорта / Н.Г. Гребенник // Экономика транспортного комплекса: Зб. наук. праць. – Харків: ХНАДУ. – 2005. – № 8. – С. 114-121.
4. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
5. Огорокова Л.Г. Ресурсный потенциал предприятий / Л.Г. Огорокова. – СПб.: С-ПбГТУ, 2001. – 293 с.
6. Раицкий К.А. Экономика организации (предприятия): Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. / К.А. Раицкий. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К0», 2004. – 112 с.
7. Ресурсный потенциал экономического роста / Под ред. М.А. Комаров, А.Н. Романов. – М.: Путь России, 2002. – 567 с.
8. Заболотская Н.В. Оценка экономического потенциала предприятия / Н.В. Заболотская, Т.В. Козлова // Экономический анализ: теория и практика. – 2009. – № 5. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.lawmix.ru/bux/33235>

9. Ланін Є.В. Економічний потенціал підприємства промисловості: формування, оцінка, управління: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук.: спеціальність «економіка промисловості» / Є.В. Ланін. – Харків: НТУ «Харківський політехнічний ін-т», 2006. – 37 с.
10. Hart T. System of the enterprise economic potential enhancement planning / T. Hart // *International Journal of Economics and Society*. – 2015. – P. 81-85 available at: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.695.2624&rep=rep1&type=pdf>
11. Макарова Г.С. Форми оцінки економічного потенціалу підприємства / Г.С. Макарова // *Економіка підприємства та управління виробництвом*. – 2011. – № 5. – С. 89-92.
12. Попов В.Э. Рыночный потенциал предприятия / В.Э Попов. – М.: Экономика, 2002. – 559 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro transportno–ekspedytors'ku diial'nist'» [The law of Ukraine «On transport forwarding activity»]. – Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15> (data obrascheniya: 30.09.2018) [in Ukrainian].
2. Havva, V.N. (2004) *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsiniuvannia: Navchal'nyj posibnyk* [The potential of the company: development and evaluation: Textbook]. Kyiv: Tsentri navchal'noi literatury [in Ukrainian].
3. Grebennyk N.G. (2005) *Poniatye, struktura y otsenka ekonomicheskogo potentsyala maloho predpriyatiya morskogo transporta* [The concept, structure and assessment of the economic potential of a small marine transport enterprise]. *Ekonomika transportnogo kompleksu – Economy of the transport complex*, 8, 114-121 [in Russian].
4. Krasnokuts'ka, N.S. (2005) *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsiniuvannia: Navchal'nyj posibnyk* [The potential of the company: development and evaluation: Textbook]. Kyiv: Tsentri navchal'noi literatury [in Ukrainian].
5. Okorokova, L.H. (2001) *Resursnyj potentsyal predpriyatyj* [Resource potential of enterprises]. – St. Petersburg: S-PbHTU. [in Russian].
6. Raytskyj, K.A. (2004) *Ekonomyka orhanyzatsyy (predpriyatiya): uchebnyk*. [Economics of organization (enterprise): textbook]. Moskva: «Dashkov y K0». [in Russian].
7. Komarov, M.A. & Romanov, A.N. (2002). *Resursnyj potentsyal ekonomicheskogo rosta* [Resource potential for economic growth]. Moskva: Put' Rossyy [in Russian].
8. Zabolotskaia, N.V. (2009). *Otsenka ekonomicheskogo potentsyala predpriyatiya* [Assessment of the economic potential of the enterprise]. Retrieved from: <https://www.lawmix.ru/bux/33235> (data obrascheniya: 30.09.2018) [in Russian].

9. *Lapin Ye.V. (2006) Ekonomichnyj potentsial pidpriemstva promyslovosti: formuvannia, otsinka, upravlinnia [Economic potential of industrial enterprises: formation, evaluation, management]. Kharkiv: NTU «Kharkivs'kyj politekhnichnyj in-t» [in Ukrainian].*
10. *Hart, T. (2015) System of the enterprise economic potential enhancement planning. International Journal of Economics and Society, 81-85 Retrieved from: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.695.2624&rep=rep1&type=pdf>. (data obrascheniya: 30.09.2018) [in English].*
11. *Makarova, H.S. (2011). Formy otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva [Forms of assessment of the economic potential of the enterprise] // Ekonomika pidpriemstva ta upravlinnia vyrobnytstvom – Enterprise economics and production management, 5, 89-92 [in Ukrainian].*
12. *Popov, V.E. (2002). Rynochnyj potentsyal predpriatya [The market potential of the enterprise]. Moskva: Ekonomyka [in Russian].*

Стаття надійшла до редакції 26.09.2018

Посилання на статтю: Гребенник Н.Г. Складові економічного потенціалу транспортно–експедиторської компанії та підходи до його оцінки / Н.Г. Гребенник, Т.В. Буць // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць. – 2018. – № 3. – С. 66-78. DOI: 10.31375/2226-1915-2018-3-66-78.

Reference a JournalArtic: Grebennyk N.G. & Buts T.V. (2018). Economic potential's components of freight forwarding company and approaches to its evaluation. Development of management and entrepreneurship methods on transport, 66-78. DOI: 10.31375/2226-1915-2018-3-66-78.